

## **Zakres do egzaminu z I cz. kursu 2014 – Łemkowie i Łemkowszczyzna, Budownictwo drewniane, Historia architektury, Meteorologia**

### **ŁEMKOWIE I ŁEMKOWSZCZYŻNA**

Łemkowszczyzna – zasięg terytorialny.

Teorie pochodzenia Łemków.

Łemkowie a Wengrini, Rusini Szlachtowscy; podobieństwa i różnice.

Wieś łemkowska przed II wojną światową, stosunki gospodarcze i społeczne, układ wsi łemkowskiej.

Zwyczaje i obrzędy doroczne.

Strój łemkowski.

Pozarolnicza działalność Łemków – ciesielstwo i snycerstwo, kamieniarstwo, wyrób dziegiu (Bielanka), maziarstwo, szklarstwo, druciarstwo.

Drogi poszukiwania tożsamości narodowej wśród Łemków:

- orientacja staroruska, ukraińska i inne
- stosunek Łemków do UPA
- Talerhof, Jaworzno
- trzy etapy wysiedleń Łemków (w tym akcja "Wisła")
- obecne stosunki narodowościowe.

Znani Łemkowie i ludzie związani z Łemkowszczyzną - Roman Reinfuss, Paweł Stefanowski, Petro Murianka (Piotr Trochanowski), Stefania Trochanowska, Nikifor, Władysław Graban.

Wydarzenia związane z kulturą łemkowską – Łemkowska Watra w Zdyni, Kermesz w Olchowcu, Od Rusal do Jana, Watra na Czużyni w Michałowie.

### **BUDOWNICTWO DREWNIANE**

Budulec

Konstrukcje ścian

Dachy - konstrukcje dachów, kształty dachów, rodzaje pokryć dachowych

Elementy zdobnicze i konstrukcyjne – terminologia

Typu układów zagród

Typy chałup – opis

Inne budowle drewniane spotykane we wsiach – brogi, sypańce, wiatraki, młyny, folusze

Kościół drewniane (w tym grupy kościołów gotyckich)

Typy cerkwi (i ich charakterystyka)

Skanseny w Karpatach (ze szczególnym uwzględnieniem skansenów prezentujących budownictwo Łemków i Bojków)

Drewniane kościoły i cerkwie wpisane na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO

Szlak Architektury Drewnianej

## **HISTORIA ARCHITEKTURY** (ze szczególnym uwzględnieniem zabytków beskidzkich):

Style: przedromański, romański, gotyk, renesans, manieryzm, barok, rokoko, klasycyzm, historyzm, eklektyzm, secesja, modernizm:

- a) lata występowania,
- b) znajomość stylu:
  - umiejętność rozpoznania stylu danego obiektu,
  - umiejętność opisanie typowego obiektu w danym stylu,
  - umiejętność podania cech charakterystycznych stylu,
  - najbardziej znane obiekty w tym stylu w Polsce.

Najbardziej znane i najciekawsze obiekty sakralne i świeckie powyższych stylów w Polsce.

Najważniejsi architekci tworzący w Polsce i ich dzieła.

Znajomość terminów architektonicznych.

Znajomość porządków greckich i rzymskich (dorycki, joński, koryncki, tokański, kompozytowy).

## **METEOROLOGIA**

1. Struktura atmosfery i terminologia: atmosfera, klimat, pogoda, meteorologia, synoptyka
2. Masy powietrza, które oddziałują na teren Polski (cechy pogody wywołane oddziaływaniem masy)
  - powietrze polarne kontynentalne (PPK), powietrze polarne morskie (PPM) powietrze zwrotnikowe morskie (PZM), powietrze zwrotnikowe kontynentalne (PZK), Powietrze Arktyczne (PA)
3. Charakterystyka klimatu w Beskidach
4. Typy osadów meteo (mgła, szron, szadź).
5. Rodzaje śniegu
6. Opisz czym charakteryzują się niż i wyż
7. Charakterystyka frontów (zimny, ciepły). Co to jest okluzja?
8. Przykłady i zasady powstawania wiatrów lokalnych ze szczególnym uwzględnieniem wiatru fenowego (halnego). Wiatr dolinno-górski.
9. Inwersja temperatury – co to jest i z czym się wiąże
10. Rodzaje chmur – 4 rodziny, 10 rodzajów – rozpoznawanie na fotografii
11. Rozwój chmur kłębiastych.